

І.Ю. Хомишин
доцент кафедри адміністративного
та інформаційного права
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»
доктор юридичних наук, доцент
Соломія Юринець
студентка Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»

ПРАВОВИЙ СТАТУС СЕКРЕТАРЯ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗАХИСТУ ЙОГО ПРАВ, ЯК ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Правовий статус державного службовця володіє найширшим змістовим навантаженням у контексті його службово-трудової діяльності і функціонування в системі державної служби. Права секретаря судового засідання як елемент його правового статусу, на нашу думку, є окремим проблемним питанням, яке потребує наукового дослідження а також активних дій для його вирішення. Права і свободи державного службовця закріплені в Конституції України, в Законі України «Про державну службу» (далі – ЗУ «Про державну службу»)[1], та в інших актах законодавства.

Згідно з вітчизняним законодавством права і свободи державного службовця, як і будь-якої людини є невід’ємними і непорушними, що охороняються силою закону. Однак на практиці, часто трапляються випадки, коли права порушуються, або й зовсім не враховуються. Секретарі судових засідань, незалежно від інстанції чи юрисдикції суду часто виконують завдання, котрі не прописані в їхніх посадових інструкціях, працюють понаднормово, за що на сьогодні чинним законодавством не передбачено конкретної надбавки чи винагороди. У разі неможливості виконання доручення безпосереднього керівника в строк, яке може потягнути за собою понаднормову роботу, секретар судового засідання зобов’язаний звернутися до останнього для надання на допомогу ще одного секретаря судового засідання або іншого працівника апарату суду. Проте на практиці, таке звернення рідко дає результат, а працівник суду залишається працювати й після закінчення робочого дня. Відмови від виконання покладеного на нього завдання не передбачено, а невиконання може потягнути за собою усне або письмове попередження, догану чи позбавлення преміальної виплати.

У Розділі 3 пункту 3.1. «Права» посадової інструкції секретаря судового засідання Західного апеляційного господарського суду, секретар судового засідання має право:

1. користуватися правами і свободами, передбаченими Конституцією України, ЗУ «Про державну службу» та іншими актами законодавства;
2. на соціально-правовий захист відповідно до свого статусу;
3. брати участь у конференціях, нарадах, зборах та інших заходах з питань, пов’язаних з функціональними обов’язками;
4. підвищувати свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду;
5. вносити пропозиції щодо вдосконалення роботи із забезпечення діяльності секретарів судового засідання та роботи суду в цілому [2, с.2].

Як бачимо, в п. п. 1 пункту 3.1. зазначено, що секретар судового засідання користується правами державного службовця, прописаними в ЗУ «Про державну службу», однак ці права хоч і розміщені під пріоритетним номером, всеж не конкретизуються, в той час, як спеціальні права дублюються зі зміною слів, проте без зміни своєї суті з цього ж Закону. До прикладу у п.п. 4 п. 3.1. посадової інструкції секретаря судового засідання прописано «підвищувати свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду», бачимо схоже у п. 6 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про державну службу», «право на професійне навчання, зокрема за державні кошти, відповідно до потреб державного органу» [2]. У п. 4 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про державну службу» зазначено, що державний службовець має право на оплату праці залежно від результатів службової діяльності та деяких інших умов, проте припису який б гарантував оплату праці, в залежності від кількості віпрацьованих годин не знаходимо.

Припису про доплату за понаднормову роботу чи за роботу у нічний час не знаходимо і у Розділі 6 «Оплата праці, заохочення і соціальні гарантії» цього ж Закону, передбачено лише посадовий оклад, надбавку за вислугу років, за ранг державного службовця та премії. Схожу надбавку знаходимо хіба у старій редакції ЗУ «Про державну службу» від 01.01.2018 року, де у п. 4 ч. 2 ст. 50 зазначено, що заробітна плата державного службовця включає в себе «виплату за додаткове навантаження у зв'язку з виконанням обов'язків тимчасово відсутнього державного службовця у розмірі 50 відсотків посадового окладу тимчасово відсутнього державного службовця» [3].

Стара редакція закону, у частині описаній вище однозначно забезпечувала державного службовця порівняно ширшими правами. У випадку з секретарем судового засідання, зазвичай доручення, котре тягне за собою понаднормові спричинено не тільки через перенавантаження працівників апарату суду роботою, часто причиною цього може бути звільнення попереднього працівника, котрий по завершенні служби часто залишає левову частку неописаних архівних справ, та інших не виконаних завдань, котрі в подальшому передаються для виконання іншим працівникам апарату, або обтяжують нового працівника.

На нашу думку, конкретизація безпосередніми керівниками судів у посадових інструкціях лише тих прав, котрі їм вигідні є звичайно негативним явищем, і потребує роз'яснень. Однак питання забезпечення «справедливого і достатнього» рівня оплати праці, а не просто «достатнього» є на сьогодні справді проблемним питанням, котре вимагає негайного вирішення. Держава повинна забезпечувати державного службовця оплатою праці не тільки залежно від результату службової діяльності, тобто не тільки в залежності від того, чи була досягнута ціль, остання повинна враховувати й ресурси(час), котрі були спрямовані на забезпечення її виконання. В протилежному випадку для забезпечення ефективної роботи суду, Державна судова адміністрація України повинна збільшити штат «запасних» секретарів судового засідання, в кількості 2-4, враховуючи розумне використання бюджетних коштів.

Враховуючи вищевикладене, хочемо запропонувати зміни до чинного законодавства, зокрема замінити п. 4 ч. 1 ст. 7 ЗУ «Про державну службу» в частині про оплату праці з «оплата праці залежно від результатів службової діяльності» на «оплату праці залежно від службової діяльності та її результатів». А ч. 2 ст. 50 цього ж Закону доповнити пунктами, які б передбачали надбавку до заробітної плати державному службовцю, за кількість відпрацьованих і зафіксованих годин понад норму або у нічний час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015р. №889-19. Дата оновлення 20.03.2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
2. Посадова інструкція секретаря судового засідання Західного апеляційного суду / затверджено наказом керівника апарату № 06-02/08 від 15 листопада 2018 р. (витребувана 04.04.20). – Л.: 2018. – 3с.
3. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015р. №889-19. Редакція від 01.01.2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19/ed20180101>.

М. С. Цьвок

к.ю.н., асистент кафедри АП

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ

В Україні «кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Здійснення цих прав може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя» (ст. 34 Конституції України) [2]. Право на доступ до інформації передбачено низкою нормативно-правових актів, серед яких закони України «Про відкритість використання публічних коштів», «Про доступ до публічної інформації», «Про доступ до судових рішень», «Про запобігання корупції», «Про оцінку впливу на